

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 sierpnia 2020 r.

Pozycja 248

POSTANOWIENIE z dnia 19 listopada 2019 r. Sygn. akt Ts 30/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 98 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) z art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800) z art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 oraz z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 lutego 2019 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem na tle następującego stanu faktycznego:

Wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w K. V Wydział Gospodarczy z 8 listopada 2017 r. (sygn. akt [...]) zasądzono od pozwanego na rzecz skarżącego kwotę 450 zł wraz ze stosownymi odsetkami oraz koszty postępowania w kwocie 113,69 zł. Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie o kosztach zawarte w tym wyroku.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w K. XII Wydział Gospodarczy-Odwoławczy z 4 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) – wskazanym w skardze jako ostateczne orzeczenie wydane w sprawie objętej wniesioną skargą – oddalono zażalenie skarżącego. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wyjaśnił, że na wysokość kosztów procesu (113,69 zł) składały się: uiszczona przez skarżącego jako powoda opłata sądowa oraz koszt dojazdu na rozprawę, „pomimo tego, że powód na termin rozprawy nie był wzywany, a jedynie zawiadamiany”. Opłata sądowa uiszczona została w wysokości 30 zł, natomiast koszty dojazdu skarżący wyliczył na kwotę 207 zł. Jednak zdaniem sądu, zgodnie z art. 98 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.) w związku z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października

2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800; dalej: rozporządzenie), koszt ten nie mógł przekraczać (z uwagi na wartość przedmiotu sporu poniżej 500 zł), kwoty 90 zł i taka też kwota została zaliczona do kosztów procesu. A wobec tego, że – jak wyjaśniono w uzasadnieniu – skarżący „wygrał sprawę w 94,74%”, to w odpowiadającej temu części, winien otrzymać zwrot kosztów procesu w wysokości 113,69 zł.

W ocenie skarżącego zwrot kosztów dojazdu w wysokości 90 zł jest zbyt niski, ponieważ nie pokrywa w całości poniesionych przez niego – według jego wyliczeń – kosztów dojazdu na rozprawę w wysokości 207 zł. Dlatego przedmiotem zarzutu skargi jest naruszenie – wskutek zastosowania art. 98 § 2 k.p.c. w związku z § 2 pkt 1 rozporządzenia – konstytucyjnego prawa skarżącego do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) w związku z naruszeniem jego prawa własności (art. 64 ust. 2 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK Trybunał, orzekając zarówno w rozpoznaniu wstępnym, jak i merytorycznym, związany jest – co do zasady – zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził, że badana skarga nie spełnia – określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK – wymogów precyzyjnego oznaczenia kwestionowanego przepisu stanowiącego podstawę ostatecznego orzeczenia w sprawie skarżącego, a także dokładnego wskazania naruszonych wolności lub praw konstytucyjnych oraz uzasadnienia zarzutu niezgodności przepisów z tymi wolnościami lub prawami.

2.1. Trybunał wziął pod uwagę, że skarżący sformułował swoje zarzuty wyłącznie w odniesieniu do zdania drugiego art. 98 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.). Już jednak zarówno w *petitum* skargi, jak i uzasadnieniu wskazał – w istocie jako związkowy przedmiot zaskarżenia – w całości § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800; dalej: rozporządzenie). Tymczasem § 2 rozporządzenia ma rozbudowaną treść. Przepis ten był zastosowany w sprawie skarżącego wyłącznie w zakresie punktu 1. Natomiast w zakresie § 2 pkt 2-9 rozporządzenia, Trybunał musiał odmówić nadania skardze biegu z uwagi na jej niedopuszczalność.

2.2. Na podstawie treści uzasadnienia skargi Trybunał ustalił, że skarżący domaga się orzeczenia niezgodności art. 98 § 2 zdanie drugie k.p.c. w związku z § 2 pkt 1 rozporządzenia z art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji, ponieważ – zdaniem skarżącego – zwrot kosztów przejazdu na poziomie określonym w akcie wykonawczym, czyni pozorną ochronę praw majątkowych w postępowaniu przed sądem.

Trybunał stwierdził, że – oprócz ogólnego przywołania art. 64 ust. 2 Konstytucji na s. 2 uzasadnienia skargi – skarżący ani nie sprecyzował, na jakie prawo wynikające z tego wzorca konstytucyjnego się powołuje, ani nie wyjaśnił, na czym miałyby polegać jego naruszenie. Z art. 64 ust. 2 Konstytucji wynika prawo do równej ochrony praw majątkowych, w tym prawa własności. Ogólna zasada ochrony praw majątkowych wysłowiona jest w art. 64 ust. 1 Konstytucji, którego jednak skarżący nie wskazał jako wzorca kontroli, a jedynie powołał na s. 3 uzasadnienia skargi, bez sprecyzowania zarzutu.

Trybunał przypomniał, że argumentacja dotycząca niezgodności z zasadą równej ochrony praw majątkowych powinna opierać się na określeniu kategorii podmiotów podobnych, a także na wykazaniu nieuzasadnionego zróżnicowania ochrony ich praw (zob. np. wyrok z 8 października 2015 r., sygn. SK 11/13, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 144). Argumentacji takiej skarżący nie przedstawił.

W zakresie zarzutu naruszenia art. 64 ust. 2 Konstytucji skarżący nie dochował zatem wymogów – o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p. TK – wyjaśnienia sposobu, w jaki miałyby być naruszone przysługujące skarżącemu prawo konstytucyjne do równej ochrony praw majątkowych oraz uzasadnienia zarzutu z powołaniem argumentów uprawdopodobniających takie naruszenie.

Z tego względu Trybunał postanowił odmówić nadania skardze dalszego biegu w zakresie dotyczącym zarzutu naruszenia art. 64 ust. 2 Konstytucji.

2.3. Odnosząc się do zarzutu niezgodności z art. 45 ust. 1 Konstytucji, Trybunał wyjaśniał już w orzecznictwie, że wśród elementów ograniczających realizację konstytucyjnego prawa do sądu „mogą się znajdować bariery o charakterze ekonomicznym, w szczególności mające postać wygórowanych kosztów, niezbędnych dla wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego, [albowiem] ograniczenie dostępności do sądu poprzez istnienie barier ekonomicznych może przejawiać się w nadmiernie wysokim ryzyku ekonomicznym, wywołanym zarówno zasadami, wedle jakich kształtuje się ostatecznie obowiązek ponoszenia kosztów postępowania, jak i może być spowodowane samym wygórowanym poziomem kosztów” (wyrok TK z 30 marca 2004 r., sygn. SK 14/03, OTK ZU nr 3/A/2004, poz. 23).

W rozpoznawanej skardze skarżący nie wykazał, aby w jego sprawie ograniczenie zwrotu kosztów dojazdu do kwoty 90 zł – zamiast 207 zł, o przyznanie których wnosił – stanowiło barierę o charakterze ekonomicznym, w szczególności mającą postać „wygórowanych kosztów, niezbędnych dla wszczęcia i prowadzenia postępowania sądowego”. Nie wyjaśnił też, z jakiego względu w zaskarżonej regulacji dopatruje się nadmiernie wysokiego ryzyka ekonomicznego, ograniczającego jego prawo do sądu.

W swoim orzecznictwie Trybunał wskazywał już, że elementem sprawiedliwego postępowania sądowego (wywodzonego z prawa do sądu) jest również zasada odpowiedzialności za wynik procesu, a tym samym obowiązek zwrotu kosztów postępowania na rzecz strony wygrywającej proces, z tym wszakże zastrzeżeniem, że brak zaliczenia wszystkich poniesionych kosztów procesu nie narusza w sposób nieproporcjonalny prawa do sądu, gdyż art. 45 ust. 1 Konstytucji nie gwarantuje zwrotu wszelkich kosztów, które strona poniosła w celu dochodzenia roszczeń lub obrony swoich praw (zob. spośród wielu, wyrok z 27 lutego 2018 r., sygn. SK 25/15, OTK ZU A/2018, poz. 11).

W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził, że skarżący nie przedstawił dostatecznych argumentów uprawdopodobniających zarzut nieproporcjonalnego ograniczenia korzystania z prawa do sądu w związku z ustaleniem poziomu zwrotu kosztów przejazdu stosownie do

treści art. 98 § 2 zdanie drugie k.p.c. w związku z § 2 pkt 1 rozporządzenia. Skarżący nie dochował zatem wymogu, o którym mowa w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK. Z tego też względu Trybunał odmówił nadania skardze dalszego biegu również w tym zakresie.

3. W tym stanie rzeczy Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – odmówił nadania badanej skardze dalszego biegu stwierdzając, że nie spełnia ona wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p. TK.

4. Niezależnie od powyższym ustaleń, Trybunał wskazał, że w wyroku z 11 grudnia 2018 r., sygn. SK 25/16 (OTK ZU A/2018, poz. 80), Trybunał orzekł już – po pierwsze – że art. 98 § 2 zdanie drugie k.p.c. w zakresie, w jakim ogranicza stronie wygrywającej proces, niereprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego, wysokość zwrotu kosztów przejazdu do sądu niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz – po drugie – że przepis ten w zakresie, w jakim zawiera wyrażenie „wynagrodzenia jednego adwokata wykonującego zawód w siedzibie sądu procesowego”, jest zgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Ponadto Trybunał umorzył postępowanie w sprawie o sygn. SK 25/16 w pozostałym zakresie.

W niniejszej sprawie Trybunał przypomniał o wyroku w sprawie o sygn. SK 25/16 z uwagi na podobieństwo przedmiotu zaskarżenia w obu sprawach.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.